

Lékové hypersenzitivní reakce

MUDr. Mojmír Račanský

Oddělení alergologie a klinické imunologie, Fakultní nemocnice Olomouc

Lékové hypersenzitivní reakce představují problematiku s celosvětově narůstající incidencí. Nežádoucí účinek podání léků podaného pro diagnostické a terapeutické účely může významně ovlivnit kvalitu života pacienta, stejně tak náklady na jeho léčbu. Prvotní projevy lékových hypersenzitivních reakcí jsou ve většině případů vázány na kožní povrch. Známe akutní lékové kopřivky, angioedémy či pozdní lékové kožní erupce charakteru makulo-papulárních exantémů, pozdních kopřivek atd. Objevit se však mohou i závažné komplikace pod obrazem anafylaktické reakce či těžkých pozdních lékových hypersenzitivit, jakou je například Steven-Jonesův syndrom. Předmětem tohoto přehledového sdělení je současný pohled na klinické projevy, diagnostiku a management lékových hypersenzitivních reakcí.

Klíčová slova: léková hypersenzitivní reakce, kůže.

Drug hypersensitivity reactions

Drug hypersensitivity reactions are a healthcare problem with rising incidence. Adverse events diagnostic or therapeutic drugs could negatively affect patients' quality of life and increase healthcare costs.

The first signs of drug hypersensitivity reactions involve skin or mucosal surfaces. Skin symptoms like acute urticaria or angioedemas and delayed reaction with maculopapular eruptions are well described. Those conditions could be the initial step to life-threatening reactions like anaphylaxis or severe cutaneous adverse reactions – Steven-Jones Syndrome, for example.

This summary brings the current view on drug hypersensitivity symptoms, diagnostics and management.

Key words: drug hypersensitivity reactions, skin.

Úvod

Lékové hypersenzitivní reakce (LHR) jsou jedním z častých nežádoucích účinků léčiv užívaných v diagnostice a terapii našich pacientů. Dle odhadů představují 15% hlášených nežádoucích reakcí po léčbě (1). Jejich projevy mohou nastupovat časně po podání rizikového léku – tj. do 6 hodin od podání poslední dávky léčiva. Časté jsou však i reakce pozdní, které se mohou objevit v řádu dnů až týdnů od první podané dávky léku. Abychom takový nežádoucí účinek léku mohli nazvat lékovou alergií, je nutno prokázat jeho původ v imunopatologické reakci (1).

Časně reakce jsou nejčastěji způsobeny IgE mediovanou aktivací žírných buněk a ba-

zofilních granulocytů. K rozvoji takové reakce je zapotřebí předchozí senzibilizace neboli známý kontakt s potenciálním spouštěčem reakce v osobní anamnéze pacienta. Při dalším kontaktu s takovým léčivem a jeho bílkovinným nosičem (hapténová teorie) dochází k aktivaci nízkofinitních IgE receptorů na žírných buňkách. Tento aktivační signál vede k vyplavení preformovaných mediátorů (histamin, tryptáza, chymáza, TNF alfa atd.) a de novo produkci dalších imunokompetentních cytokinů (leukotrieny, prostaglandiny, mitotické faktory, interleukiny atd.), které reakci potencují (2).

U pozdních lékových reakcí se potom uplatňuje buněčná imunita, nejčastěji

DECLARATIONS:

Declaration of originality:

The manuscript is original and has not been published or submitted elsewhere.

Ethical principles compliance:

The authors attest that their study was approved by the local Ethical Committee and is in compliance with human studies and animal welfare regulations of the authors' institutions as well as with the World Medical Association Declaration of Helsinki on Ethical Principles for Medical Research Involving Human Subjects adopted by the 18th WMA General Assembly in Helsinki, Finland, in June 1964, with subsequent amendments, as well as with the ICMJE Recommendations for the Conduct, Reporting, Editing, and Publication of Scholarly Work in Medical Journals, updated in December 2018, including patient consent where appropriate.

Conflict of interest and financial disclosures:

None.

Funding/Support:

None.

Cit. zkr: *Dermatol. praxi.* 2024;18(1):19-23

<https://doi.org/10.36290/der.2024.004>

Článek přijat redakcí: 12. 2. 2024

Článek přijat k tisku: 20. 2. 2024

MUDr. Mojmír Račanský

mojmir.racansky@fnol.cz